

Cena 60 gr. Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 26 (174) БЕЛАСТОК, 28 ЧЭРВЕНЯ 1959 года ГОД IV

ЗІНА І ВЕРА ВУЧАЦЦА ЗАВОЧНА

— Я мушу мець матуру! Мушу і ўсё! Я даб'юся сваёй мэты!

Так становуча і ўпэўнена гаворыць неаднойчы Зіна Галка тым, хто не верыць у тое, што, не ходзячы ў школу, а толькі рыхтуючыся ў хаце, можна паспяхова здаваць экзамены за паасобныя класы сярэдняй школы. Зіна Галка не мела магчымасці па заканчэнні 7-мі класаў у Орлі вучыцца далей. Маці яе часта хварэе, і Зіна вымушана быць у хаце, даглядаць яе і дамашні дабытак. Цяжка ёй робіцца, калі яна ў Бельску бачыць, што такія дзяўчынкі, як яна, штодзень ходзяць у школу, што іх апрача вучобы нічога не абавязвае. Але яна не падае духам і, працуючы на гаспадарцы, знаходзіць час на вучобу.

— Трэба толькі хацець, — кажа яна, — дык усяго можна дабіцца.

Зіна так і разумее, што кожны сапраўдны крок у жыцці звязаны з пераадольваннем нейкіх цяжкасцей.

А цяжкасцей у Зіны хапае. Трэба многа працаваць на гаспадарцы, дапамагаць маме. Вучыцца ў хаце вельмі часта немагчыма, бо хата маленькая і старэнькая. Вось таму яна часта да экзаменаў рыхтуецца ў сваёй сяброўкі Веры Пятручук, якая таксама завочна імкнецца закончыць сярэднюю школу. Разам з Верою Зіна ездзіць у Беласток на кансультацыі, разам з ёю перасылае пісьмовыя работы, разам здаюць яны экзамены за 10 клас.

Зіна і Вера любяць марыць, любяць заглядаць у будучыню. І тады вялікі ўздым душэўных сіл адчуваюць яны.

— Па матуры мы пойдзем у сярэднюю Медыцынскую фармацэўтычную школу. У аптэцы хацелі б мы працаваць, — заяўляюць абедзве.

І можна ўжо сёння сказаць, што пры іх заўзятасці і настойлівасці ў вучобе мэта іх будзе дасягнута. Бо, як гаворыць мудрая кітайская прымаўка, «асіліць дарогу, той, хто ідзе!».

Восенню будуць яны ў адзінаццатым класе сярэдняй школы. Шмат дарогі ўжо пройдзена, шмат ужо папрацавалі яны над сабой.

— Як сталі яны вучыцца ў сярэдняй школе, дык і культурнейшыя нейкія зрабіліся, больш ветлівыя, — сказала мне старэйшая жанчына, суседка гэтых дзяўчат.

Чытанне кніжак, вучоба, імкненне да сваёй мэты, — усё гэта робіць вялікі ўплыў на самавыхаванне, на ліквідацыю сваіх асабістых недахопаў.

Зіна і Вера, апрача вучобы, бяруць актыўны ўдзел у мастацкай самадзейнасці. Яны ў сваёй і суседніх вёсках выступалі на сцэне ў харавой і танцавальнай групах. Неўзабаве яны будуць выступаць у сваім павятовым горадзе — Бельску - Падляскім.

Адным словам, Зіна і Вера — слаўныя дзяўчаты. З іх і падобных ім трэба браць прыклад.

У нашых вёсках усё больш і больш моладзі, а таксама і старэйшых, вучыцца завочна. Вучыцца завочна Тося Харытанюк з Старакорніна, Зіна Шымчук з Чарэвак, Зіна Карпюк з Гарадка і многа, многа іншых.

Ёсць і такія, што вучацца завочна ў вышэйшых навучальных установах. Вось, напрыклад, Іван Анацік з вёскі Аўгустова працуе на гаспадарцы і завочна вучыцца ў Сельскагаспадарчай Акадэміі ў Ольштыне. Лозунг «Польшча крайнай людзей, якія вучацца» шырока ажыццяўляецца і ў беларускіх вёсках.

М. Х.

БЕЛАРУСКІ ЦЫРК У ПОЛЬШЧЫ

Пад купал цыркавога шатра імчыцца бліскучы спадарожнік з парай артыстаў Лебядзінскай і Рэзнікавым. Двухтысячны натоўп гледачоў замірае ад уражання — ўверсе дзеецца нешта надзвычайнае: з бліскавічнай хуткасцю мяняюцца адна смялейшая другой акрабатычныя фігуры. Лоўкасць і смеласць паветраных акрабатаў здзіўляючыя. А колькі грацыі і сілы ў іх руках! Шацёр гучыць бясконцым гулам воплескаў гледачоў...

Так распачынае штодзень сваю праграму Дзяржаўны Цырк БССР, які 24 мая г. г. прыехаў на гасцінныя выступленні ў Варшаву. Ад самага ранку ля цыркавых кас, над якімі ў варшаўскім паветры калышуцца беларускія і польскія сцягі, шмат ахвотных купіць білеты. З размоў вынікае, што многія з варшавян наведваюць цырк у другі або трэці раз.

— Ёсць на што паглядзець, — вось іх адказ на пытанне, чаму так часта наведваюць выступленні беларускіх цыркоўцаў.

І сапраўды. Праграма цырка багатая і цікавая.

На змену паветраным акрабатам на спадарожніку артыстка Э. Касячэнка танцуе ададжыо П. Чайкоўскага з балета «Лебядзінае возера»... на дроце. У яе плаўных руках не толькі ўменне выканаць гэты цяжэйшы з балетных нумараў у незвычайных умовах, але і мастацкі выраз, якому можа пазайздросціць не адна балетніца з прасторнай і гладкай тэатральнай сцэны. Сумная мелодыя ададжыо мяняецца агністым гапакам, малдаванэскай і перад гледачом паўстае ўяўленне, што артыстка танцуе ў паветры...

Нумары чаргуюцца хутка і амаль незаўважна. Пасля таленавітых гімнастаў Гнілаў — Катчар'аў на арэне спрытная малпа ездзіць ў сядле на... кані, выконвае складаныя гімнастычныя фігуры. Сабакі скачуць у агонь і з пагавай кіруюць «тройкай» з запрэжанымі... сабакамі, як бы ўсім выглядам гаворачы аб надзвычайным майстэрстве дрэсіроўшчыкаў Бага-молавых.

Чардаш і малдаванэску на арэне дакладна вытанцоўваюць коні пад лоўкімі наезднікамі — артыстамі Рагальскімі.

Кроў стыне ў жылах і міжвольна вырываюцца воклічы захаплення пры выступленнях групы эквілібрыстаў пад кіраўніцтвам заслужанага артыста БССР і РСФСР Е. М. Мілаева. Звыш 25-мятровая драбіна абапіраецца толькі на ступнях артысты М. Мілаева. На драбіне незлічаныя гімнастычныя фігуры выконваюць асобы! Апоры для высокай драбіны, акрамя «сталёвай» ступні артысты — няма. Але хібы — выключаны. Пад самым купалам, на самым канцы драбіны, складаныя і смелыя гімнастычныя фігуры выконваюць адзінаццацігадовыя Саша і Наташа — сын і дачка артыста Мілаева.

(Працяг на стар. 2)

Пры СДП паўстаў Клуб нацыянальных пытанняў

На нарадзе рэдактараў нацыянальных газет Польскай Народнай Рэспублікі, якая адбылася 17 чэрвеня г. г. у Галоўным Праўленні Аб'яднання польскіх журналістаў, пастаноўлена стварыць Клуб нацыянальных пытанняў.

Клуб будзе працаваць пры Галоўным Праўленні Аб'яднання і ў яго працы будуць прымаць удзел усе журналісты ПНР, якія цікавяцца нацыянальнымі пытаннямі.

Клуб павінен адыграць вялікую ролю ў азнаямленні цэлага польскага грамадства з жыццём нацыянальных меншасцей нашай краіны. Трэба спадзявацца, што ён выдатна паможа нацыянальным Таварыствам у іх працы. (рз)

ГОД ПРАЦЫ

У чэрвені 1958 года была арганізавана група Літаратурнага аб'яднання ў Варшаве. Да варшаўскай групы літаб'яднання належаць — Пятро Ластаўка, Дзмітры Шатыловіч, Яша Бурш, Уладзімір Ільяшук, Андрэй Беразавец. Іншыя члены не ўключыліся ў нашую арганізацыю.

Спачатку актыўнасць членаў літаб'яднання была малая. Паэты не верылі ў свае сілы, не бачылі творчых перспектыў. «Літаратурная старонка», а асабліва выйсце ў свет зборніка «Рунь» акрыліла маладых літаратараў, актывізавала іх. На працягу аднаго года варшаўская група літаб'яднання арганізавала дзевяць аўтарскіх вечароў, з чаго Пятра Ластаўкі — 2, Яшы Бурша—4, Беразаўца, Ільяшука, Шатыловіча — па адным. Аб творчасці нашых аўтараў слухачы выказваліся вельмі цёпла, хаця не шкадавалі крытычных (але сяброўскіх) заўваг і пажаданняў.

Творчасць варшаўскай групы літаб'яднання вельмі разнастайная ў сэнсе зместу і мастацкай формы. Ад традыцыйнага падыходу да мастацкай творчасці, характэрнага Ластаўцы, Шатыловічу, Беразаўцу, да сучаснага, характэрнага Буршу, Ільяшуку. Тэксама розніцца і тэматыка творчасці гэтых аўтараў. Адны звязваюць сваё творчае натхненне з акрэсленай групаю людзей, месцам і часам, другія з агульналюдскімі справамі.

Вельмі добра, што нашыя літаратары пішуць не пад адну стрыхоўку.

Каштоўна і тое, што яны разумеюць адзін другога, адносяцца з пашанаю да творчых метадаў сваіх сяброў па пяру.

ЯША БУРШ

П. БАРАШАЎ і В. КІТАЙН 20)

(Дакументальная аповесць, расказаная палкоўнікамі П. Н. Сахаравым і Нагаевым).

Пасля прызямлення праз гадзіну ці дзве яны першымі павінны былі выклікаць амерыканскі радыёцэнтр, а потым наладжваць сувязь праз дзень — 27, 29, 31 і гэтак далей. Час працы — па Грынвічу. Выклікі складаліся з двух трохзначных групаў, пазыўныя сігналы падзелены між сабой знакам «ДЕ». Выклікаць цэнтр можна толькі на працягу адной мінуты. Пасля гэтага чатыры мінуты чакаць адказу, і так на працягу пятнаццаці мінут. Калі цэнтр не адкажа — рацыю звярнуць, адыходзіць далей ад ранейшага месца і толькі праз дзень іншымі пазыўнымі і на іншых частотах зноў дабівацца сувязі.

Калі цэнтр пачуе рацыю, агенты першымі павінны перадаць шыфратэлеграмы і ўсле_ за кодам «ШТЦ» паведаміць лічбу, якая абазначыць колькасць дэпеш. Калі перадача заканчваецца адной тэлеграмай і ў агентаў больш нічога няма — даць знак «АР». Рагуля і Віктар яшчэ і яшчэ раз паўтаралі ўмовы сувязі на розных частотах, пакуль Джо і Фін добра не запомнілі ўсе дробязі.

Застаўшыся сам-на-сам з галоўным радыстам Джо і з Фінам, Рагуля асабліва настайваў на тым, каб акрамя шыфроўкі лічбамі, яны абавязкова ў кожнай радыёграме перадавалі некалькі слоў з тых дзесяці накшталт: «вельмі, хутка, патрэбна, шмат, чакаць, дрэнна, цяжка, бачыць» на беларускай мове.

— Нашто гэта? — запытаў Фін.

— Гэта мне для кантролю... — адказаў Рагуля. — Калі амерыканцы спрабуюць схаваць што-небудзь ад мяне — я буду ведаць. У мяне свой падлік.

Далей за ўсіх Рагуля заставаўся з Карлам. І ніхто з астатніх трох не ведаў таго, што ён загадаў Карлу неадкладна знішчыць кожнага з іх, калі толькі запа_зрыць у слабасці, у спробе выйсці з групы, ці ў адмове выконваць задачу.

— Праз шэсць месяцаў пасля выканання задання мы будзем чакаць вас і некалькі чалавек новенькіх барацьбітоў за свабодную Беларусь, — бадзёра абнадзеіў іх Рагуля. — У амерыканскім сектары Берліна вы можаце звярнуцца да любога вайсковага, чынам не ніжэй палкоўніка, і папрасіць звязаць са мною, з Барысам Рагулем.

Запэўніўшы, што на конта кожнага штомесяц будзе пераводзіцца 213 амерыканскіх долараў, Рагуля паведаміў, што іх жыццё застрахавана на суму ў 10 тысяч долараў.

— Завяшчанне можаце пакінуць на любое імя... Але не забудзьце і нашу Раду Беларускай Народнай Рэспублікі. Гэта ж яна знайшла вам работу, — сказаў ён.

Фін прамаўчаў.

Карл, Бэн і Джо ўсю «страхоўку» завяшчалі Радзе, а ён напісаў імя сваіх бацькоў, якія жылі ў Савецкім Саюзе. — Хоць ад гэтага ім будзе карысць, — падумаў Фін.

Да вылету ўсё было падрыхтавана.

НАЧНЫЯ ПТУШКІ

Зялёны крыты «додж» рэзка затармазіў непадалёку ад чатырохматорнага бамбардзіроўшчыка, памаляванага ў белы колер.

З кабіны выскачыў Нік Ворд і, калі Джо, Бэн, Карл і Фін наблізіліся, загадаў:

— Ну, змяніце свае касцюмы на гэтыя рускія шматы... У іх вы будзеце сапраўднымі «мужычкамі», сам чорт вас не западозрыць...

У кузаве «доджа» грудай ляжалі паношаныя пінжакі, штаны і боты, на якіх яшчэ захаваліся фірменныя маркі савецкіх швейных фабрык. Дыверсанты доўга капаліся ў кучы гэтай адзежы, перш чым дабралі кожны па свайму росту.

Джо акуратна склаў свой новы касцюм і хацеў ужо аднесці ў казарму, калі Ворд спыніў яго.

(Працяг на стар. 5).

БЕЛАРУСКІ ЦЫРК
у Польшчы

(Працяг са стар. 1).

— Гэты нумар — без канкурэнцыі. Я яшчэ такога не бачыў, — шэпча мне ўсхваляваны працаўнік Варшаўскага цырка, які ўжо каля 20 год працуе ў цырку і бачыў на сваім вяку не адзін цыркавы калектыў з розных краін свету.

Затым на арэне жанглёры. І Хромава, лаўрэат І узнагароды на фестывалі цыркавога мастацтва ў Варшаве ў 1956 годзе, дэманструе сваю надзвычайную лоўкасць.

Мусіць, толькі артысты Макеевы патрапяць выканаць на гармоніку без націскання планак і вызваніць званкамі — мілагучную мелодыю «Падмаскоўскіх вечароў». Іх майстэрства заваражыла гледачоў.

Артыстка І. Сідаркіна дэманструе вышэйшы клас дрэсіроўкі марскіх львоў (фок). На першы погляд нязграбныя, звяры, пад наглядам умелай дрэсіроўшчыцы, паказваюць цуды лоўкасці і рухлівасці не толькі на каўры, але і разам з плывакамі — артыстамі ў грамадным акварыумебасейне.

Праграма цырка, ураznастайненая дасціпнай клаўнадай Вяткіна — Каваленка, набліжаецца к канцу.

Пасля заканчэння выступлення сустракаемся з мастацкім кіраўніком калектыву цырка, Е. М. Мілаевым. З размовы даведваемся, што наш субяседнік ужо звыш 32 год выступае на цыркавой арэне. За гэты час ён падрыхтаваў звыш 30 артыстаў — цыркоўцаў, якія сёння самастойна выступаюць у розных цырках СССР.

— Аднак гэта не азначае, што мае хваляванні перад кожным чарговым выступленнем паменшыліся. Напружанасць заўсёды вялікая. Гэта звязана з вялікай адказнасцю. Калі ж на драбіне мае дзеці — Саша і Наташа — нервовая напружанасць павялічваецца двойчы.

— Вашыя ўражанні з Варшавы?

— У Польшчы, а таксама ў Варшаве я выступаю ўпершыню. Уражанні — дадатнія. Асабліва заўважаецца ўменне варшаўскага гледача ацаніць кожную навіну ў цыркавым мастацтве.

— Ці ваш калектыў наведае сёлета Беласток?

— Нажаль, наш маршрут ляжыць у іншым напрамку. Калектыў неўзабаве выязджае ў Катавіцы і Вроцлаў.

— І на развітанне — што вы хацелі б перадаць нашым чытачам?

— Перш за ўсё — шчырае беларускае прывітанне ад усяго калектыву і свой жаль з прычыны немагчымасці наведаць Беласток. Аднак абяцаем, што ў наступным сезоне мы абавязкова пастараемся наведаць гэты цудоўны горад і паказаць нашым братам — беларусам сваё мастацтва.

Мікола ГАЙДУК

«Падмаскоўныя вечары» — выконваюць арт. Макеевы.

ПЕРАПЫНАК У ЖЕНЕВЕ

Жэнеўская канферэнцыя міністраў замежных спраў, якая пачала сваю работу 11 мая г. г., была нечакана перарвана. У мінулую пятніцу заходнія дэлегацыі, пасля папярэдняй кансультацыі, зрабілі прапанову, каб спыніць працу канферэнцыі да 13 ліпеня. Факт, што такая прапанова была зроблена заходнімі міністрамі, найлепш сведчыць аб тым, якому боку не залежыць на хуткім дасягенні прынамсі частковага пагаднення.

Нельга, зразумела, сказаць, што ўсе міністры замежных спраў жадаюць адцягнення канферэнцыі з прычыны разыходжанняў у ацэнцы абмяркоўваемых праблем. Несумненна, за заходняй прапановай крылася палітыка канцлера Адэнаўэра і яго міністра замежных спраў фон Брэнтана. На працягу шасці тыдняў працы Жэнеўскай канферэнцыі заходнегерманская дэлегацыя неаднаразова ўжо паказвала сваю непрымірымасць. Адразу па заканчэнні працы, у мінулую суботу, прэсавы пасрэднік дэлегацыі ФРГ заявіў, што апошнія прапановы заходніх дзяржаў у справе Берліна з'яўляюцца найдалей ідучымі і апошняй уступкай Савецкаму Саюзу. Тым часам, як вядома, апошнія прапановы абмяжоўваліся захаваннем статускво ў Заходнім Берліне. Адзінай уступкай мела быць замарозка на сучасным узроўні лічбы акупацыйных войск ЗША, Вялікабрытаніі і Францыі. У горадзе знаходзіцца цяпер 11 тысяч салдат.

Савецкая прапанова, каб цяперашняе становішча Берліна працягнуць на перыяд аднаго года, заходнія дзяржавы палічылі ультыматумам, і іменна гэта стала непасрэднай прычынай уняссення прапановы аб трохтыднёвым перапынку ў працы.

Вызначэнне дакладнай даты (дня і гадзіны) аднаўлення працы канферэнцыі падае надзеі на будучыню. Трохтыднёвы перапынак будзе выкарыстаны, зразумела, на консультацыі, у выніку якіх могуць зарадзіцца кампрамісныя прапановы. Асабліва заўважаецца прымірымая пазіцыя ўрада Вялікабрытаніі. Прэм'ер Макмілан абвясціў, што адбудзецца шэраг размоў у Парыжы, Вашынгтоне і Боне ў справе хуткага склікання канферэнцыі на вышэйшым узроўні. Прэзідэнта Эйзенхаўэра ад навязання непасрэдніх перагавораў з Савецкім Саюзам утрымлівае апаска, што Бон мог бы яго асудзіць у ігнараванні ідэй атлантычнай групіроўкі. Як відаць з гэтага, становішча найбольш кансерватыўнае і непрымірымае займае ўрад ФРГ.

Варта ўспомніць аб арганізаванні на тэрыторыі ўсёй Заходняй Германіі і Заходняга Берліна так званых «дзён свабоды», каб адзначыць гадавіну бунтарскіх выступленняў у Берліне 17 чэрвеня 1953 года.

Дэманстрацыямі і мітынгамі рэваншысты хацелі прыпомніць міністрам, якія знаходзіліся ў Жэневе, што ім не залежыць на мірным вырашэнні германскай праблемы, што яны аб'ядналі б краіну на падставе імперыялістычных рэцэптаў канцлера Адэнаўэра.

Апошнія весткі з Бона яшчэ лепш характарызуюць пазіцыю заходнегерманскага ўрада адносна ідэі перагавораў. Парламент ФРГ прыняў рашэнне правесці выбары новага прэзідэнта ў Заходнім Берліне. Правядзенне выбараў 1 ліпеня на тэрыторыі горада, які, паводле міжнародных праўных прадпісанняў, не ўваходзіць у склад федэральнай рэспублікі, з'яўляецца новым выклікам, кінутым у твар сілам, прагнучым мірным спасобам вырашыць спрэчныя праблемы.

Той факт, што на працягу бліжэйшых некалькіх год канцлерам ФРГ застанецца Адэнаўэр, не абяцае карысных змен у палітыцы гэтай краіны. Узнікае толькі пытанне, ці заходнія дзяржавы будуць і далей прытрымлівацца палітычнай лініі Бона, ці захочуць працаваць самастойна. А вядома, што толькі самастойная праца можа прынесці карысць і станоўчае вырашэнне міжнароднай сітуацыі.

Уладзімір ЛАЗІНСКІ

Літаратурная старонка

Трыбуна Беларускага літаратурнага аб'яднання ў Беластоку № 13

ІЛЮСТРАЦЫЯ ДА ПАЭМЫ ЯНКІ КУПАЛЫ «КУРГАН».

Прывяла гусляра з яго ніўных сяліб
Дворня князева ў харам багаты,
Пасадзіла на ганку, між клёнаў і ліп,
На цагляным парозе магната.

Невыдумная світка — убор на плячах,
Барада, як снег белы — такая,
Незвычайны агонь у задумных вачах,
На каленях ляглі гуслі — баі.

Знаёмімся з нашымі мастакамі

Уладзімір КАРПЕНЮК — нар. у 1929 г. у Баброўніках, Беластоцкага павета. Закончыў факультэт мастацтва Торунскага універсітэта. Працуе над гістарычнай тэматыкай.

ЛЕОН ПАСТЭРНАК

Не каркай, не каркай...

Аповесць выдаў раз пісьменнік,
дзе ён даказваў без сумнення,
што подлая ў людзей натура,
што ўсё ёсць лухта, глупства, дурасць,
што ўсюды хамства і гультайства,
што ўсюды подкуп і зазнайства,
і што жыццё ўсё — недарэчнасць,
хандра, пакута, горыч вечна,
што ўсюды вее безнадзейнасць,
дрыгва бязмежна, безідэйнасць,
і што лякарств няма ад зла —
Толькі гарэлка і пятля...
А потым аўтар наш пануры
паехаў з дзеўкай на Мазуры,
там паляваў, скакаў, купаўся,
збіраў грыбы, зрываў малінкі,
глытаў старанна вітамінкі,
і еў пажыўна, дыетычна,
жыў (без эксцэсаў) эратычна,
калі ж пад вечар у нядзелю
пачуў ён салаўіны трэлі,
то песімізму згінуў след,
і ўбачыў ён прыгожым свет!..
Чаму ж, чаму ж, мой ты пісьменнік,
Так пішаш аб жыцці страшэнна?
наводзіш жудасць і кашмары
і адбіраеш многім мары?
Калі ж ты праўду пішаш нам
То перш ад нас павесся сам.

Пераклаў з польскай мовы **Д. ШАТЫЛОВІЧ**

«Рускі голас» аб «Руні»

За «Газетай беластоцкай» і «Літаратурай і мастацтвам» адгукнуўся на «Рунь» «Рускі голас».

У апошнім нумары двутыднёвіка Рускага культурна - асветнага таварыства друкуецца артыкул А. Белавежава, які, між іншым, піша, што «Рунь» «з'яўляецца вялікай падзеяй у літаратурным жыцці славянскіх меншасцей нашай краіны. Яго паяўленне у свет — гэта вялікая заслуга Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства, гэта прыклад для другіх меншасных арганізацый. Рускія паэты, пражываючыя ў Польшчы, пакуль толькі могуць пазайздросціць сваім беларускім сябрам...».

Аўтар артыкула хваліць вершы Міколы Базылюка, якія называе «добрымі, непасрэднымі і свежымі». Асабліва адзначае «Зіму», у якой чутны блокаўскія матывы». З вершаў Алеся Барскага А. Белавежаў выдзяляе «Восень», аб «Роднай краіне» Тодара Грушкі піша: «верш выклікае ў чытача моцнае, непасрэднае ўражанне». Вершы Віктара Шведа ацэньваюцца ў артыкуле як вельмі добрыя. Як заяўляе аўтар, неўзабаве іх у рускім перакладзе надрукуе «Рускі голас». А. Белавежаў дае таксама заяўку на далейшае абмеркаванее «Руні» ў «Рускім голасе».

Газета змяшчае таксама абложку нашага зборніка.

У літаратурным аб'яднанні

12 чэрвеня г. г. у Літаратурным аб'яднанні пры рэдакцыі «Ніва» адбылося абмеркаванне новых апавяданняў члена аб'яднання Сакрата Яновіча.

Васіль БАРШЧЭЎСКІ

ГАНУЛІНЫ КЛОПАТЫ

Ганулю разбудзіў квік парасяці. Неяк жаласліва выводзіла яно пісклівыя арыі пад паччу і моцна калатала сваім лычом у бляшаную засланку.

Гануля ўставала з неахвотай. Яна, высунуўшы ўскудлачаную галаву з-пад працёртага радна, соладка мляснула вільготнымі губамі, і, не расплюшчваючы заспаных вачэй, ізноў нацягнула радно.

— Кві-і-і-і-і! Кві-і-і-і! — даваў знаць аб сваёй прысутнасці гаспадынін выхаванак. Гануля паварушыла нагамі. І раптам да квіку парасяці далучыўся не менш прарэзлівы піск дзіцяці. Гэта загаласіла прыціснутая да шчытка ложка ганулінымі нагамі яе шасцігадовая дачушка Зося. Так ужо было заведзена, што на адным ложку спала ўся сям'я. У адзін бок галовамі гаспадары — Гануля з мужам Пракопам, а ў іх нагах, у другі бок — дзеці: Зося ды Пеця. Так больш месца. Праўда, узімку дык Гануля або Пракоп клаліся спаць на печы. А ўлетку не вылежыш — спячыся можна. Урэшце Гануля ўстала. Яна прыкрыла радном прыціхшае дзіцё і, пацягнуўшыся так, што аж у вачах пацямнела, падалася да печы.

— А ксюля! — акаянны, — прыкрыкнула яна, стукнуўшы ў засланку нагой. Парася раптам абарвала сваю арыю. У той жа час закудахталі пад печчу перапалоханыя куры.

— Выпусціла б ты, Гануля, іх на двор, — спрасонку прабурчэў Пракоп.

— А ты пан не вялікі, — бурчэла Гануля, — — калі хочаш спаць, дык і куры ніпачым.

Пракоп са злосцю нацягнуў радно на вушы. Парася, мабыць, асмялеўшае падбадзёрваючым кудахтаннем чубатак, зноў пачало паквікваць.

Калі Гануля нагнулася адняць сыроватку, што за ноч нацякла ў ражку з падвешанага на вушак кужэльнага сырніка — і цяпер выцякала краямі, утвараючы на гліняным памосце жоўта-залацістую лужыну, з сырніка ўзняўся рой гудзячых мух.

— Нідзе ад вас нельга падзецца, — адганяючы мух, прагаварыла Гануля. Яна адставіла перапоўненую сыроваткай ражку і, адсунуўшы з падпечка засланку, выпусціла парася і падсунула нагой яму ражку.

Парася, пахрупваючы пачало жлопаць сыроватку, распырскваючы яе кругом ражкі.

На снеданне Гануля вырашыла напячы бульбянікаў. Начысціўшы бульбы, перацерла яе на церцы, дасыпала жменю мукі, пасаліла ўсё гэта, вымяшала драўляным апалонікам і, паставіўшы на зэдліку, пайшла даіць кароўку.

Пракоп прахапіўся ад трэску лопнуўшай пасуды. Спачатку яму здалося, што нехта кінуў каменнем у акно. Але калі, ён працёршы заспаныя вочы, паглядзеў на кухню, дык зразумеў, што гэта віна парасяці. Яно аплятала прыгатаваную Ганулян рошчыну. На памосце валяліся кусочкі разбітай міскі і перакінуты зэдлік.

— Усё ж-такі трэба ўставаць, — падумаў Пракоп. І ён пакрэктваючы, як стомлены цяжкай працай чалавек, вылез з ложка. Не ад работы крактаў Пракоп. Такі ўжо яго звычай. У сапраўднасці не любіў Пракоп працы.

Бывала, у гарачыню летніх работ, калі аднавяскоўцы, бы тыя мурашкі, капошацца ў полі ці на сенажаці, заліваючыся потам, Пракоп сядзе ў цянёчку пад хатай, ды дрэмлючы пячэ праз увесь дзень самасад. І каб не надакучлівыя мухі — Пракопу рай на зямлі.

— Памажы Божа, Пракопе! — гукне яму з вуліцы праязджаючы сусед, і, стукнуўшы ляйчынай канюку, паімчыцца ў поле. Пракоп расплюшчыць адно вока, гляне сонна на вуліцу і зноў дрэмле.

— Адпачні, Пракопе. Перакуры. Навошта табе забівацца працай, — з насмешкай скажа іншы. Пракоп расплюшчыць другое вока, паглядзіць пагардліва на аддаляючагася суседа і зноў намагаецца драмаць.

— Вось людзі, — думае Пракоп абыякава. — Сам дурань ад цямна да цямна працуе, ды чалавеку не дасць спакою.

Звыкся Пракоп з насмешкамі аднавяскоўцаў і не злаваўся за іх. Думкамі, як яму здавалася, Пракоп стаяў шмат вышэй за ўсіх суседзяў.

— Працуюць, дурні, як пры паншчыне, — думаў Пракоп. — Нябось, цяпер народная ўлада, чалавек павінен адпачыць. Хопіць, прадзеды напрацаваліся. Чалавек ёсць для таго і чалавек, каб не працаваць. Тым ён і розніцца ад жывёлы. Жывёла нябось моцная. Яна ж і створана, каб працаваць. А чалавек, абы пражыць, — філасофстваваў Пракоп.

Мабыць, за гэтую філасофію і выкінулі Пракопа ў мінулым годзе са спулдзельні.

— Мо' гэта і лепш, — сказаў тады жонцы Пракоп. — Цяпер хоць папракаць ніхто не стане. А яны няхай там забіваюцца работай. Чорт з імі. Я не дурны. Сам сабе гаспадар. Што захачу, то і зраблю.

— Бяда ў тым, што ты нічога рабіць не хочаш, — цяжка ўздыхнуўшы, адказала Гануля.

Так і жыў Пракоп пастарому. У вёсцы за час існавання народнай улады шмат чаго змянілася. Людзі пабудаваліся, прыдбалі сабе мэблю і жыць сталі культурней. Шмат у каго радыё ў хаце іграе. А суседаў Сярожка, што ў ПОМ-е працуе дык матацыкл сабе купіў і ў кожную нядзелю ганяецца на ім з дзяўчатамі па вёсцы.

— На чорта мне гэтыя штучкі, — думаў Пракоп. — Дзяды жылі без іх і я пражыву.

І калі не лічыць кніжак, якія з'явіліся ў хаце з таго часу, як Пецька пайшоў у школу, дык ані ў жыцці, ані ў хаце Пракопа нічога не змянілася. Хіба толькі тая розніца, што бацька, дзед і прадзед цяжка працавалі на паноў і нічога не мелі, а Пракоп нічога не мае, але за тое і не працуе. І, што дзіўна, Пракоп не бачыць ніякай патрэбы, каб змяніць сваё жыццё, зрабіць яго больш падобным да жыцця суседзяў. Ён з ім зжыўся і прывязаўся да яго, як цюцька да свае спарахнелае будкі.

(Працяг на стар. 4)

КОЛЬКІ КАШТУЕ наша сельская гаспадарка?

Яшчэ нядаўна на гэтае пытанне не мог адказаць ніводзен ні эканаміст, ні статыстык краіны. Але ўсё больш прагрэсіруючая гаспадарчая стабілізацыя ў нашай краіне і праца вучоных далі магчымасць у значнай ступені асвятліць гэтую справу. Падлічана, што вартасць сельскай гаспадаркі краіны выражаецца сумай амаль 900 мільярдаў злотых. У паасобных галінах сельскай гаспадаркі яна выглядае так:

зямля (паводле натарыяльных запісаў) мае вартасць — 463 мільярды зл.
будынкі — 260 мільярдаў зл.
жывы інвентар — 66 мільярдаў зл.
сельгасмашыны і прылады — 38 мільярдаў зл.
меліярацыйныя абсталяванні — 29 мільярдаў зл.
сады і плантацыі — 13 мільярдаў зл.

Не малую пазіцыю таксама складае ўсё ўзрастаючая вартасць хатняй прыватнай маёмасці сялян, камунальных абсталяванняў і маёмасць грамадскіх устаноў на вёсцы.

ГАНУЛІНЫ КЛОПАТЫ

(Працяг са стар. 3)

Пракоп падняў перакінуты парасём зэдлік і, сеўшы на ім, моцна задумаўся над разбітай міскай. Увайшла Гануля з вядзёркам сырадою ў руках.

— Накарміла ўжо?! — гаспадыня! — злосна прагаварыў Пракоп.

— А ты дапамог мне, гаспадар?! — адрэзала Гануля. — Нябось ляжаў усю раніцу, як вол у ложку, а цяпер «накарміла» — перадражніла яна мужа.

На снеданне было кіслае малако з хлебам. Елі моўчкі. Паснедаўшы, Пеця пачаў збірацца ў школу.

—А ты куды? — асадзіў яго бацька.

— Як гэта куды? У школу, — адказаў Пеця.

— Карову вывязі ў поле, папасі, — загадаў Пракоп. — Школа табе не дасць малака, вучоны! — злосна дадаў Пракоп.

Калі Гануля вярнулася адвячоркам з поля і ўвайшла ў хату, ёй нешта сунула ў грудзі. У кутку, адвернуты тварам да сцяны стаяў Пеця.

Худзенькія яго плечыкі ўздрыгвалі ад плачу.

— А ты чаго, сыночак? — дакрануўшыся да яго, ўсхваляванa спытала Гануля.

— Я не пайду больш у школу, — выціраючы начырванелыя ад плачу вочы, рашуча заявіў Пеця.

— Ну і не трэба. Даўно б так, — адказаў бацька.

— Чаму ж гэта, сыночак? — не звяртаючы ўвагі на словы мужа, спытала Гануля.

— Не пайду! — упарта паўтарыў Пеця. — Ну яе! Усе з мяне там смяюцца. Смецюхом празываюць. Кожны як найбольш дапячы стараецца. Настаўніца ізноў лаяла за спазненне. Пасля двойку з рахункаў паставіла — не паспеў вырашыць. Казала, калі так далей будзе, дык са школы звольняць. Дык я ўжо сам лепш не пайду.

Гануля глядзела на парваныя сынавы штонікі, голыя худыя локці, якія вылазілі з працёртых рукавоў летнічка, на патрэсканыя з засохшымі дзе-ні-дзе чырвонымі кропелькамі крыві босыя яго ножкі, на аблуплены сонцам, запэцканы носік. Усё гэта, на што яна з прычыны штодзённых клопатаў і працы мо' дагэтуль і не звяртала асаблівай увагі, цяпер ёй раптам кінулася ў вочы. Матчынае сэрца моцна, моцна заказацілася і нейкі нязнаны дагэтуль боль абцугамі сціснуў за горла. На вочы навярнуліся слёзы. Яна, не вытрымаўшы, прытуліла да грудзей галоўку сына і моцна, балюча заплакала.

— Нічога, сыночак, нічога, — загаварыла яна змяніўшымся голасам, гладзячы галоўку сына — Я вось зараз штонікі і летнічак палатаю табе. Чысценька вымыю і заўтра ты, як у новым, пойдзеш у школу. Карову таксама рана папасу. А двойку ты неяк паправіш.

Пеця моцна прытуліўся да маці. Гэта яго супакоіла.

— І яшчэ, мамка, — прагаварыў ён, супакоіўшыся, — настаўніца гаварыла, што ў школе арганізуюць нейкі курс вядзення хатняга гаспадарства. Казала, што пасля яго лягчэй маткам будзе. Прасіла, каб і ты, мамка, сёння прыйшла.

— Ды дзе ж мне, сыночак?! Часу няма. Бач, вопратку табе палатаць трэба, ды і ў хаце рэботы, — хоць заваліся. Не для мяне гэта. Ты хаця, сынок, вучыся.

— А ты пайшла б, мамка, мо' і сапраўды гэта табе дапаможа ў працы. Мо' скажуць там, як жыць інакш, — настойваў Пеця.

— Ну, добра, сынок, пабачым, — задумаўшыся, адказала Гануля і ўзялася варыць вячэру. З ложка даходзіў магутны хроп засынаючага Пракопа.

ВАСІЛЬ БАРШЧЭЎСКІ

Усё ідзе па плану і пры акампаніяменце гучных апладысментаў.

НОВАЯ РАМІЗА І „СВЯТЫ АГОНЬ"

Аб пабудове рамізы ў Навасадах пачалі думаць два гады назад. Тады на сходзе членаў дабраахвотнай стражы пажарнай жыхары вёскі пастанавілі пабудаваць у сябе рамізу. Ініцыятыву сялян падтрымалі ўлады. І так ПЗУ на будову рамізы ў Навасадах прызначыў 28.770 зл., ППРН — 20.000 зл., Паветовая Каманда ОСП — 11.000 зл., ГРН — 6.000 зл., Інспектарат асветы — 3.600 зл., Самапомач хлопска з Гайнаўкі — 7.000 зл. Шарваркамі выпрацавана 14.000 зл., грамадскімі чынамі — 28.000 зл. У арганізаванні чынаў вылучыўся гр. Мікола Крук. Будову грамадска вёў камендант Паветовай Каманды ОСП, гр. Альфрэд Пэлчынскі. Дзякуючы ініцыятыве і энергіі гэтых двух людзей будова была закончана да 7 чэрвеня г. г.

Вёска атрымала новую рамізу, а разам з ёй вялікую святліцу (святліца ў рамізе).

На ўрачыстасць перадачы аб'екта прыбыло шмат гасцей з ваяводства і павета. Усё зашпілена на апошні гузік. У набітай да адказа новай святліцы мастацкая самадзейнасць рэалізуе сваю праграму, перад рамізай у гэты час адбываецца ўрачыстая перадача супрацьпажарных прыладаў. Усё ідзе па плану і пры акампаніяменце гучных апладысментаў.

Аднаго арганізатары не прадбачылі. У самы разгар урачыстасці, калі прадстаўнік пажарнікаў з Беластока выказаў упэўненасць, што гэтыя пажарныя прылады ў Навасадах ужывацца не будуць, на небе паявілася хмара і ўдарыў гром. Над вёскай падняўся слуп агню і дыму. Пажар!

Прадстаўнікі ОСП пачалі разматваць шлангі. Запрацаваў матор. Даў у шлангі ваду. І тут сталася другая рэч, якую таксама арганізатары не прадбачылі — лопнулі шлангі (ці ад таго, што доўга ляжалі ў магазіне, ці проста не вытрымалі ціску вады).

Пазваніць у Гайнаўку не ўдалося, таму што тэлефон у святочныя дні і ўначы адлучаны ад пошты (плаціць трэба).

Нехта паехаў па пажарнікаў матацыклам. А тымчасам згарэла адна стадола і пачала гарэць другая. Трэба было неадкладна ратаваць вёску. Няма машын, можна вёдрамі, тапарамі. Дзе жыхары Навасад? Чаму не ратуюць свайго дабра? А жыхары Навасад збіліся ў гурбу і пазіраюць, як «святы агонь» палошча стадолы.

— Кара Божая, — кажуць.

Не вытрымаў прадстаўнік пажарнікаў з Беластока, падбег да крайняе жанчыны і просіць:

— Цёця, дайце вядро!

«Святы агонь» палошча клуні навасадцаў.

Толькі адна жанчына «вырашыла» ратаваць вёску.

— Не дам! — цвёрда адказала тая.

І так у вёсцы з новай рамізай ў 6 кіламетрах ад Гайнаўкі бязрадныя людзі стаялі насупраць агню. І толькі адна жанчына «вырашыла» ратаваць вёску. Абягае яна спачатку адну клуню, потым другую, потым трэцюю. У руках яе... ікона, губы яе шэпчуць заклінанні...

Хто ведае, колькі яна абегла б па чарзе клуняў і хат, каб не лінуў пралівны дождж, які і стрымаў пажар.

Выпадак у Навасадах не адасобленая з'ява.

І таму трэба біць трывогу. Не можна пасіўна глядзець на людскую адсталасць. Трэба ўсімі сродкамі выцягваць людзей з цемры сярэдневякоўя. Мо' гэта зробіць святліца, якая (вельмі добра!) пабудавана ў рамізе. Трэба мець надзею, што так. Пры адной умове, што на вёску прыдзе разам з добрай тэхнікай XX стагоддзя адпаведны нашаму часу лектар, адпаведная літаратура, адпаведныя мерапрыемствы.

І варта падумаць, каб кожны гаспадар купіў за 40 зл. грамаадвод.

Мікола ТАРАСЕВІЧ

Здымкі аўтара.

Квадрат Б-52

(Працяг са стар. 2)

—Слухай, прыяцель падары ты мне яго. З сабою табе яго нельга ўзяць, а тут усёроўна згіне...

— Ідзі ты к чорту! Я яго лепш сябру ў Мюнхен пашлю, чым табе, скнары, дарыць! — вылаяўся Джо.

Нік Ворд зусім не засаромеўся ад гэтых слоў.

— Не хочаш падарыць — давай мяняцца. Вось бяры, — ён працягнуў Джо новенькую запальнічку. — Каштуе чатырнаццаць марак, безадказная. Бензін трымае тры тыдні...

Джо спыніўся. Узяў запальнічку, чыркнуў.

— А, хрэн з табой, шматачнік! Бяры!

Нік радасна хлюпнуў носам і сунуў касцюм у кабіну.

— Цяпер нам пара да самалёта... — павесялеўшым ад удачнага гандлю голасам абвясціў Ворд. — Дык не забудзьце камбінезоны, у іх скакаць будзеце...

І яны рушылі да самалёта.

На бамбардзіроўшчыку не было ніводнага апазнавальнага знаку ці нумара. Прысадзісты фюзеляж як быццам бы прыпаў вострым шкляным носам да шэрых пліт бетону, і самалёт гэты напамінаў драпежную рыбу, гатовую да разбойнічага рыўка. Гэты страшны, зладзейскі выгляд самалёта неяк асабліва падкрэслівалі бартавыя ілюмінатары, заклееныя ў сярэдзіне чорнай паперай.

Фін, Джо, Карл і Бэн выскачылі з кузава, склалі на бетон набітыя рэчавыя мяхі і парашуты, якія прыбылі на другім «доджы». Тут жа падскочыў «мерседэс». Хлопнулі дзверцы, і з машыны вышлі начальнік школы Віктар і Барыс Рагуля.

— Ну што ж, хлопчыкі, пара ў дарогу, — бадзёра абвясціў Віктар, за руку развітваючыся з кожным «хлопчыкам». — Задача ясная, паўтарацца не будзем. Жадаю поспеху і чакаю ад вас добрых вестак заўтра ва ўмоўлены час!

Віктар глянуў на гадзіннік і дадаў:

— Гадзін праз шэсць будзеце на месцы. Абставіны выдатныя: сінаптычная разведка даносіць, што ў раёне вашага прызямлення нізкая воблачнасць, магчыма — дажджы. Паляціце без агнёў і асаблівага шуму, як сапраўдныя начныя птушкі! Самалёт няўзброены. Калі вас абстраляюць — выкідвацца з лёгкім грузам і ісці на выкананне задання самастойна. Нямецкія маркі і польскія злотыя атрымаеце ў камандзіра карабля. Ну, дык, хлопчыкі, пара! — і Віктар пахлопаў Карла па плячу.

Яны паволі падняліся ў самалёт.

У кабіне слаба свяцілі сіняватыя плафоны, пахла бензінам. Механік зачыніў дзверы, самалёт здрыгануўся ўсім корпусам, крута развярнуўся на месцы і паімчаўся па бетону.

...Яны ляцелі ўжо некалькі гадзін. За бартом, відаць, пагасла сонца, і хаця Фін нічога не мог убачыць праз чорную паперу, ён разлічыў, што па часу наступіла ноч. Джо, Карл і Бэн, якія заснулі пад роўны гул матораў, храплі. Самалёт часамі трасло, Фін адчыняў вочы і бачыў перад сабою зачыненыя дзверы кабіны. Каля іх на раскладным крэсле сядзеў незнаёмы круглатвары хлопец. Ён абыякава рухаў сківіцамі, пяражоўваючы гумку, і не спускаў вачэй з чатырох пасажыраў.

«Вартуе пілотаў! Баяцца нас, сволачы!» — мільганула здагадка ў Арцюшэўскага.

Ён хацеў быў спытаць у хлопца, ці доўга яшчэ ляцець, калі з кабіны вышаў высокі пасівеўшы чалавек.

— Дзе мы? — запытаў яго Фін.

— Ідземы над можэм... — па-польску адказаў той.

«Значыцца, каб замесці сляды, яны вырашылі ісці над Балтыйскім морам, мінуць Польшчу і адтуль — на Налібокі», — здагадаўся Фін.

Праз паўгадзіны гэты доўгі зноў вышаў і загадаў падрыхтавацца. Усе чацвёра падняліся, надзелі заплечныя мяшкі, рацыі, замацавалі лямкі парашутаў. Да ног яны прышпілілі моцныя шоўкавыя стропы, метраў па шэсць даўжынёю. Другімі канцамі гэтыя стропы былі прымацаваныя да мяхоў з абсталяваннем, ежай, патронамі і аўтаматам. Высокі чалавек старанна праверыў кожнага і, калі загула сірэна, адчыніў дзверы. Мрокам і вільгаццю дыхнула звонку.

Фін сціснуўся ад непрыемнага адчування.

Загула сірэна.

— Вышыня чатырыста, вецер сустрэчны. Пайшоў!

Фін глянуў у дзверы. Цёмны авал адчыненых дзвярэй равеў ад гула матораў, далёка ўнізе, на зямлі, мільгануў і знік слабы-слабы аганёк. Бэн першым схапіў свой мяшок, падцягнуў яго да дзвярэй, схапіўся правай рукою за выцяжное кальцо. Агледнуўся і разам з мяшком кінуўся ў чорную бездань.

— Пайшоў хутчэй! — крыкнуў даўгавязы.

Моцны сустрэчны паток ірвануў Арцюшэўскага, адкінуў назад, перавярнуў некалькі разоў. Купал парашута з трэскам адчыніўся, потым моцным рыўком пацягнуў мяшок, які павіс недзе ўнізе, пад Фінам, і наступіла цішыня. У далечыні чуўся гул матораў самалёта, які аддаляўся на захад. Вось і ён заціх, і цёмная маўклівая зямля маланкава панеслася насустрач дыверсанту.

Удар быў нямоцны. калі мяшок упаў на зямлю, падзенне стала зусім павольным Фін сваечасова змог разгледзець зямлю, спружыніў, ды імшысты лужок значна змякчыў удар. Фін упаў і, пакуль недзе спераду яго з ціхім шорхам гас шоўкавы купал, ляжаў безруху.

Было незвычайна ціха. Толькі сэрца калацілася так, што здавалася білася яно аб самую зямлю.

Аддыхаўшыся, Фін падняўся. Асцярожна ступаючы, пачаў збіраць парашут.

Адна страпа яго за нешта зачапілася, Фін пашукаў рукою і моцна рвануў яе. Тонкі, рэзкі боль пранізаў палец. «Чорт, парэзаў асакою!» — зразумеў ён. Фін сунуў палец у рот, каб высасаць кроў. і разам з запахам крыві раптам адчуў чуць вільготны, прыемны, радуючы душу запах травы і роднай зямлі...

Фін устрапянуўся, як быццам успомніў нешта, але ў гэты момант недзе непадалёку справа ціха-ціха, як быццам бы праз сон, прастагнала крыжанка. Зноў усё замерла, і зноў прастагнала крыжанка. Потым яшчэ два крыкі з розных бакоў данесліся да Фіна, і тады ён дастаў свой манок...

Дыверсанты сабраліся на ўскраю лужка, акружанага маўклівай сцяною спакойнага цёмнага лесу. Запахі прэлай травы, грыбоў і апаўшага асінавага лісця, здавалася, напоўнілі ўвесь свет, і Арцюшэўскі з растучай трывогай і болем убіраў у сябе гэты горкі арамат роднай зямлі, дыхаў часта, паспешна, як быццам бы баючыся ўдыхнуць поўнымі грудзьмі і раптам захлябнуцца гэтым араматам насцярожанага лесу.

— Пара за справу! Бяры лапаты, трэба парашуты хаваць! — паўшопатам загадаў Карл.

Прылады дыверсантаў.

Фін дастаў з заплечнага мяшка невялікую складаную сапёрную лапатку. Карл падцягнуў парашуты, і белы купал аднаго з іх адліваў на цёмным дыване травы мёртвым водблескам халоднага шоўку.

Бэн, асцярожна ступаючы з аўтаматам наперавес, пайшоў на ўскрай лужка. Джо стаяў на месцы, пакуль Фін і Карл асцярожна здымалі дзёрн і капалі мятровую яму. Зямлю, каб не пакінуць слядоў, зсыпалі на купал парашута і потым таксама апусцілі ў яму. Закончыўшы справу, дыверсанты акуратна, як і вучыў іх гэта рабіць «Сібірак», заложылі яму пластамі дзёрну.

— Цяпер выходзіць адсюль! Пакуль навокал усё ціха і спакойна! — прашаптаў, вярнуўшыся з аховы Бэн.

І яны, крок у крок, рушылі лясным гушчаром на паўночны захад. Ззаду ішоў Бэн. Следам за сабой ён цягнуў на вяроўцы невялікую торбачку, набітую нейкай ядавітай гадасцю. Цяпер нават чуткая аўчарка не магла б узяць іх след.

Шлях іх працягваўся ўсю ноч.

Густыя зараснікі арэшніку, асіны і шыпшыны паўставалі сцяною на шляху дыверсантаў, і гэтыя чацвёра ўздрыгвалі ад кожнага неасцярожнага руху, пужаліся крыкаў начных птушак і слабых водблескаў маўклівых светлякоў.

Гадзін у пяць дыверсанты спыніліся пры невялікім ўзлессі каля рэчкі Жэчыца. Джо і Фін засталіся каля мяхоў, Бен і Карл пайшлі на разведку. Вярнуліся яны гадзіны праз дзве мокрыя ад расы, галодныя і стомленыя.

— Нічога страшнага не бачылі. Пакуль усё спакойна. Знаходзімся мы тут...

Бэн дастаў карту двухкіламетроўку Баранавіцкай вобласці і пры святле кішэннага ліхтарыка адшукаў пальцам адзін з квадратаў.

— Можаш звязвацца з цэнтрам, Джо...

Джо ўстанавіў на трынозе рацыю, расцягнуў антэну па галінах дрэў і ўключыў батарэю. Ключ яго працаваў дробна, паспешна. Ен двойчы вызываў Франкфурт-на-Майне і не пачуў адказных пазыўных «Дві дэ мае».

— Адыходзіць! — загадаў Карл, калі Джо такі не дабіўся сувязі. — Адыходзіць, пакуль не засеклі рацыю.

Яны зноў паглыбіліся ў пушчу і, выбраўшы глухі куток, стомленыя паваліліся на траву і спалі да дзесяці гадзін.

Калі Джо другі раз развярнуў рацыю, цэнтр пачуў яго, і яны перадалі шыфраваную радыёграму: «Прызямліліся паспяхова. Рэчы, людзі цэлыя. Пакуль усё спакойна. Прыступаем да выканання».

У поўдзень, пакінуўшы Карла і Бэна ў лесе капаць зямлянку, Джо і Фін накіраваліся на дэтальную разведку мясцовасці і абставін. Вызначыўшы па карце шлях, шпіёны рушылі на рэчку Камянку, у бок маленькага лесапільнага завода.

(Працяг будзе)

Ці нешчаслівы выпадак?

20 мая г. г. у рацэ Нарве ўтапіўся вучань Нараўскай школы Пётр Асташэўскі, які пражываў у вёсцы Макаўка.

У гэты дзень Асташэўскі з сваім аднавяскоўцам Ваўранюком, таксама вучнем Нараўскай школы, адправіліся пасля заняткаў да недалёкай ракі, каб выкупацца. Па дарозе да іх далучыўся іх сябра Грыц. І тут над ракой здарылася няшчасце, якое ўскалыхнула ўсё насельніцтва аколіцы. Усе жыхары прытрымліваюцца думкі, што выпадак быў праднамераны. Бацькі Асташэўскага і Ваўранюка жылі ў нязгодзе. Я не буду рабіць такога вываду — гэта належыць да адпаведных улад, якія павінны дакладна расследаваць справу і сказаць сваё канчатковае слова.

Мяне хвалюе іншая справа. Без перапынку ціснецца пытанне: як выхоўваецца ў нас на вёсцы падрастаючае пакаленне? А выхоўваецца яно часта вельмі дрэнна.

У часе выпадку сябры Асташэўскага не паднялі трывогі, хоць непадалёку знаходзіўся дарослы чалавек, які мог бы дапамагчы бядзе. Больш таго. Пасля здарыўшагася Ваўранюк адвёў веласіпед Асташэўскага да яго бацькоў і пакінуў пад хатай, не сказаўшы нікому аб выпадку.

Толькі на другі дзень, калі мясцовым пісьманосцам была знойдзена над ракой дзіцячая вопратка і трапіла ў школу, пачаліся пошукі загінуўшага Асташэўскага. Пры расследаванні выявілася, што апошні раз яго бачылі з Ваўранюком. І толькі на пытанні настаўнікаў Нараўскай школы Ваўранюк расказаў аб здарыўшымся.

Ці маўчанне Ваўранюка і Грыца было выклікана страхам перад фізічнымі пакараннямі з боку бацькоў? — на што яны і спасылаюцца. Мне здаецца, што не. Гэта ж ужо дзеці, якія маюць больш дзесяці год.

Калі б гэтым дзецям змалку бацькі засявалі ў душы зерні пачуцця таварыства і дапамогі другому ў бядзе, не атрымалася б трагедыі. Тады ў звышдзесяцігадовых хлопчыкаў не было б поўнай абыякавасці да лёсу таварыша, а нават да яго смерці. Прынцып «чалавек чалавеку воўк» непрыемлівы для нашага грамадства і мэт, якія мы сабе паставілі.

Сярод нашага насельніцтва, асабліва вясковага, бытуе яшчэ звычай уцягваць у сваркі старэйшых таксама і дзяцей. Гэты звычай, як наскрозь прагніўшая спадчына мінулага, павінен быць раз і назаўсёды выкінуты з жыцця, як шкодны яд, які затрувае арганізм.

Парвалася жыццё здольнага хлопчыка, перад якім раскрываліся шырокія перспектывы. Трагедыя Пеці вучыць многаму...

Бацькі павінны сур'ёзна падумаць над пытаннем, ці выхоўваюць яны сваіх дзяцей сапраўднымі грамадзянамі сваёй радзімы і ці вырасце з іх дзяцей сапраўдны чалавек. Ад поўнай абыякавасці да лёсу другіх — адзін крок і да злачынства.

Было б карысным, каб над гэтымі пытаннямі больш сур'ёзна падумала таксама і школа. Здаровае маладое пакаленне — гэта нашая супольная справа.

П. ПАДБЕЛЬСКІ

Бельшчыне прыбыў яшчэ адзін гурток БГКТ

У Пашкаўшчыне 14 чэрвеня адбыўся сход жыхароў вёскі. З гутаркай аб Беларускім Таварыстве выступіў сябра Кастусь Майсеня — старшыня Павятовага Аддзела БГ-КТ.

На сходзе вырашана ўтварыць гурток БГ-КТ у які ўступіла каля 30 асоб.

Гэты гурток карэнным чынам розніцца ад іншых гурткоў тым, што да яго належаць пераважна былыя члены КПЗБ і «Грамады».

(ся)

ПАЖАР НА МОРЫ.
СМЕРЦЬ «ЦІТАНІКА».
У ЛЯДОВАЙ НЯВОЛІ.

У ЦАРСТВА*) НЕПТУНА

Пажар на моры, здавалася б, не павінен быць страшны. Аднак многа караблёў і людзей загінула, папаўшы паміж двух стыхій — вады і агню.

Англійскае паруснае судно 11 верасня 1874 года выплыла з Лондана ў Аўстралію .На судне было 429 пасажыраў, пераважна эмігрантаў. 17 лістапада карабель мінуў мыс Добрай Надзеі. Раптам на караблі пачуўся крык «Пажар». І праўда, пажар хутка пашыраўся. Супроцьпажарныя помпы не маглі спыніць сілы агню. Людзі ў страху пачалі ціснуцца на лодкі, не хапала ўсім месца. На двух лодках выратавалася 81 асоба. Цэлы тыдзень плавалі яны па моры без ежы і вады да піцця. На адну з іх натрапіў праплываючы побач карабель. Жыло толькі 5 асоб. Другая лодка загінула без весці.

15 чэрвеня 1904 года амерыканскі экскурсійны карабель «General Slocum» плаваў у Нью-Йорскім заліве. На караблі было 1500 пасажыраў. Карабель быў стары і не надаваўся да плавання. І толькі з-за ненасытнасці пэўнай Ньюйорскай фірмы вазіў па нядзелях экскурсантаў.

У трох мілях ад берага на караблі паўстаў пажар. Так як карабль быў стары і знішчаны, супроцьпажарныя прылады на ім былі папсаваныя. Каманда карабля выпадковая. Капіталісты наймалі яе без падбору, на адзін раз, каб танней заплаціць. Яна сама выратавалася на некалькіх лодках. 2/3 пасажыраў загінула ў агні, многа патанула.

Ахвярай пажару быў і французскі трансатлантык **«Нармандыя».** Збудаваны ў 1935 годзе, да 1939 года ён быў першым па велічыні і другім па хуткасці пасажырскім караблём на свеце. У 1942 годзе на **«Нармандыі»** праз сабатаж ўзнік пажар, карабель хутка затапіўся.

Аб катастрофе англійскага **«Цітаніка»** чуў мусіць, кожны. А было гэта так. Плыў ён першы раз з Еўропы ў Н'ю - Йорк. Падчас гэтага падарожжа хацеў здабыць **«Блакітную істужку»** — узнагарода для найхутчэйшага карабля. Аб **«Цітаніку»** гаварылася, што ён ніколі не патоне. У яго люксусовых салонах 1 класа спакойна бавіліся некалькі сот прадстаўнікоў «вышэйшых сфер». Усіх разам пасажыраў на **«Цітаніку»** было 1308 і 898 асоб каманды.

Ноччу 14 красавіка 1912 года **«Цітанік»** знайшоўся ў небяспечным месцы, дзе была мажлівасць спаткаць лядовыя горы. Нягледзячы на паведамленне аб іх існаванні ў гэтым месцы, якое **«Цітанік»** атрымаў па радыё ад іншых караблёў, капітан Шміт не зменшыў хуткасці. У 23 гадз. 40 мінус **«Цітанік»** сутыкнуўся з лядовай гарой. Шкода была невялікая, але пасажыры, ды і каманда, ачараваныя верай у немагчымасць затаплення **«Цітаніка»,** спакойна ехалі далей. Вада хутка залівала карабель.

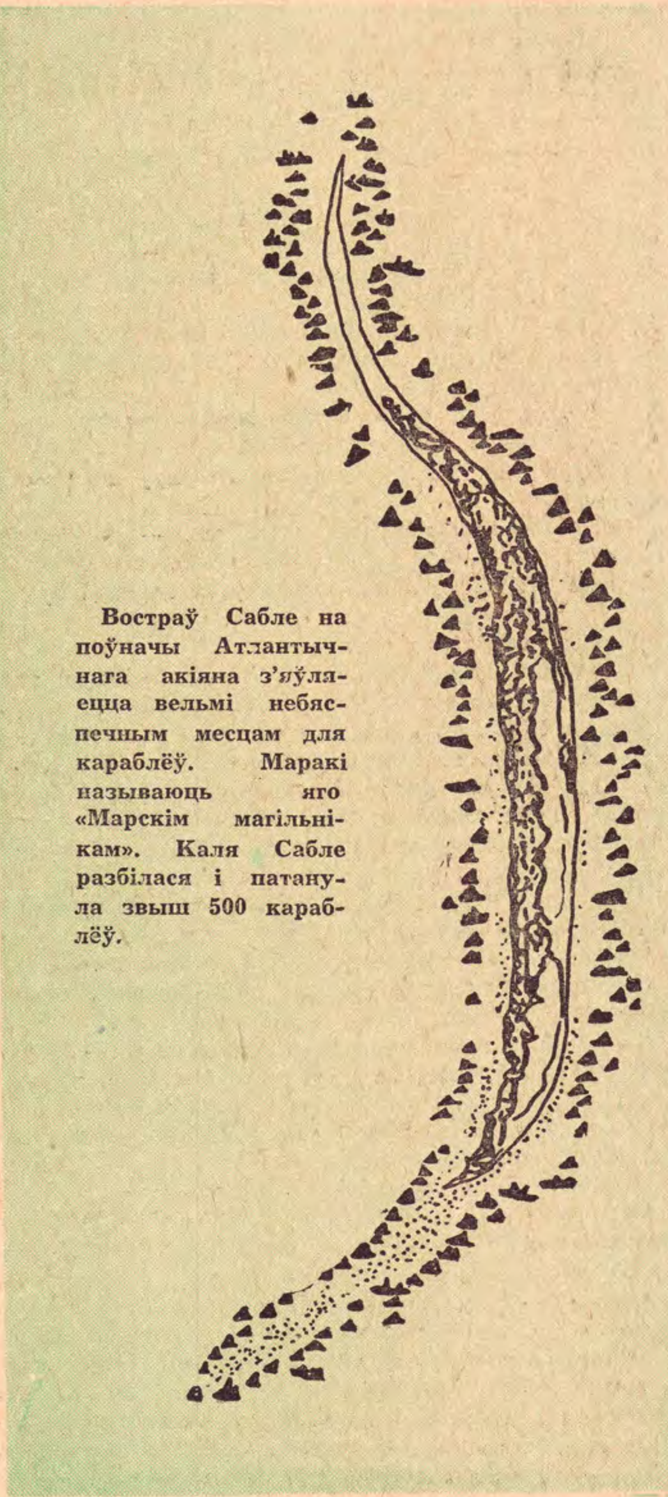
Калі трагедыя аказалася немінучай, выбухла паніка, тым большая, што, як выявілася, ратунковых лодак не хапала ўсім. Скліканыя па радыё караблі адразу ж выехалі на дапамогу, але маглі прыбыць на месцы толькі раніцай. Карабель **«Каліфорнія»,** які знаходзіўся паблізу, меў папсаваную радыёстацыю і нічога не ведаў. Праўда, ён бачыў сігнальныя ракеты, але думаў, што гэта так бавяцца на **«Цітаніку».**

У 2 гадзіны 17 мінут пасля поўначы зад карабля раптоўна асеў і праз некалькі мінут **«Цітанік»** патануў. Разам з ім патанула 1503 асобы.

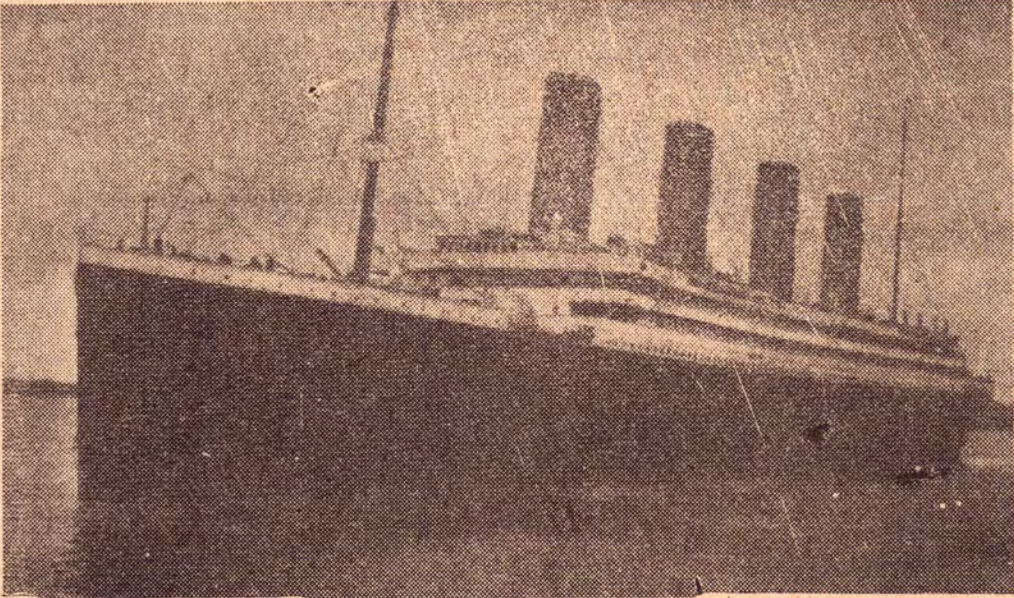
Савецкі **«Чэлюскін»** выехаў 12 ліпеня 1933 года з Ленінграда, каб праехаць Паўночнай марской дарогай і выплыць у Ціхі акіян. Быў гэта час, калі Паўночная дарога не была яшчэ належна даследавана. У адлегласці 280 км. ад Ціхага акіяна **«Чэлюскін»** засеў у лядовай крызе. Абмёрз кругом на 100 км. І так няслі яго ветры і марскія цячэнні аж да лютага наступнага года. Каманда і вучоныя Чэлюскіна не спынілі даследчых прац і стараліся вывесці карабель на свабодныя ад ільду воды. Аднак, умовы пагоршыліся, і 13 лютага 1934 года ільды раздушылі **«Чэлюскіна».** Ён патануў на працягу двух гадзін. Толькі дзякуючы развазе людзей, удалося за кароткі час перанесці на лёд запасы ежы, радыёстацыю, палаткі і самалёт.

Катастрофа **«Чэлюскіна»** наэлектрызавала грамадства не толькі ў Савецкім Саюзе, але і на цэлым свеце. З гэтага часу шмат тыдняў ва ўсім свеце з цікавасцю людзі сачылі за змаганнем «чэлюскінцаў» з ільдамі. На ратунак прышлі экспедыцыі марскія, сухапутныя і паветраныя. Найлепшыя савецкія і амерыканскія лётчыкі рушылі на пошукі «чэлюскінцаў».

У выніку ўсе члены **«Чэлюскіна»** з жанчынамі і з дзіцём, народжаным у ільдах, былі выратаваны.

Востраў Сабле на поўначы Атлантычнага акіяна з'яўляецца вельмі небяспечным месцам для караблёў. Маракі называюць яго «Марскім магільнікам». Каля Сабле разбілася і патанула звыш 500 караблёў.

Трансатлантык «Цітанік»

---

*) **НЕПТУН** — бог мора ў старагрэчаскай міфалогіі.

ПРОЗВІШЧЫ

Заканчэнне. Пачатак гл. у папярэднім нумары.

Ну, і найбольш паўстала прозвішчаў, перад усім сялянскіх, ад імёнаў сваіх бацькоў, асабліва гэта выразна выступае ў усходніх славян, у тым ліку і ў нас, беларусаў.

Прозвішчы на -віч, -іч: Пяцюкевіч, Антановіч, Сымановіч, Астаповіч, Юстыцэвіч, Пракаповіч і г. д. Мікуліч, Мініч, Якубіч і г. д., на — чык,-чук: Марцінчык, Астапчык, Адамчык, Ахрэмчык і г. д. на -ак,, -нак: Мукашонак, Казючонак, Сыманёнак і г. д. Напрыклад, паўночна - ўсходняя Беласточчына і пагранічныя з ёй паветы Гродзенскай вобласці, а таксама і Брэсцкай, маюць свае вельмі характэрныя, вельмі распаўсюджаныя прозвішчы ад імені бацькі, вось яны для прыкладу: Янюк, Алесюк, Сыманюк, Астапюк, Іванюк, Карпюк, Кандрацюк, Тарасюк, Антанюк і г. д.

Усходнія раёны Беларусі таксама маюць вельмі многа прозвішчаў у простай і непасрэднай форме, паўстаўшыя ад імён бацькоў з канцоўкай -оў, -аў, напрыкл., Пятроў, Сымонаў, і інш., а таксама ад бацкавай спецыяльнасці, нпр., Краўцоў, Шаўцоў, Сталяроў, Кавалёў, Канавалаў, Папоў і інш. Хоць рэдка, але паўставалі прозвішчы і ад імя маці, калі гэта быў чалавек гэтак званы «незаконна роджаны».

Прозвішчы з канчаткам -скі, -цкі, якія ў нашыя часы даволі шырока распаўсюджаны сярод усіх слаёў грамадства, залічаюцца да старэйшых. Гэты тып прозвішчаў сягае сваім пачаткам прынамсі ў XVI ст., калі прозвішчы з такімі канчаткамі атрымлівала шляхта — баяры. На працягу некалькіх вякоў такую форму прозвішчаў старалася прыдбаць «амбітнае мяшчанства» і паасобныя адзінкі лісліва - ўслужлівых дваровых людзей — слугі, якіх паны «ўзнагароджвалі» далікатным «панскашляхецкім» прозвішчам.

На працягу XVIII — XIX ст. на нашых землях прозвішчы на -скі, -цкі вельмі часта атрымлівалі яўрэі. Гэтая форма ўтварылася ад тых гарадоў, ці мястэчкаў, у якіх яны пражывалі. Напрыкл., Хаім з Крынак атрымаў прозвішча Крынскі, Юдэльс з Сямяціч—Сямяціцкі і г.д. Такім чынам, мы сярод яўрэйскага насельніцтва сустракаем вельмі многа сем'яў з прозвішчамі славянскай формы, напрыкл.: Віленскі, Беластоцкі, Варшаўскі, Заблудоўскі, Троцкі, Смаргонскі, Браслаўскі і г .д.

Як бачым, было вельмі многа разнародных крыніц, з якіх паўставалі прозвішчы і ўтварыліся цікавыя этымалагічныя асновы іх і граматычныя формы.

Падсумоўваючы нашы разважанні на гэтую тэму, трэба падкрэсліць важнейшыя крыніцы, з якіх «выплывалі» нашы прозвішчы:

1. Патранімічная (ад імён бацькоў),
2. Патанімічныя (ад геаграфічных назваў),
3. Ад фаху, спецыяльнасці, ці заняткаў нашай нашых продкаў (бацькоў, дзядоў).
4. Ад нашых, ці бацькоўскіх характэрных прымет фізічных, псіхічных.
5. Ад розных насмешлівых і абразлівых мянушак, накінутых суседзямі, дворнымі афіцыялістамі і чыноўнікамі.
6. Фаўністычныя, г. зн. прозвішчы са звярыннага свету: Воўк, Мядзведзь, Баран, Казёл, Верабей, Салавей, Шпак, Барсук, Заяц і г. д.
7. Батанічныя, г. зн. прозвішчы з расліннага свету: Дубок, Ліпа, Кляноўскі, Васілёк, Рамашка, Беразавец, Баравік, Сыраежка і г. д.

Апрача ўспомненых крыніц, утварыліся прозвішчы яшчэ з розных іншых прычын і пры розных акалічнасцях. Была тут мова перад усім аб крыніцах і формах нашых беларускіх прозвішчаў. Але ёсць многа ў нас «чужых» прозвішчаў, уладальнікі якіх хоць з паходжання і «чужынцы», аднак на працягу доўгага ці кароткага часу зусім асіміляваліся праз блізкае сужыццё з нашым грамадствам і сёння культурна абсалютна не розняцца ад агульнай беларускай масы, ці гэта будуць людзі з прозвішчамі «польскім», «нямецкім», «рускім», «французскім», «літоўскім» ці якімсь іншым. Трэба сказаць, што за выключэннем абсалютнай большасці прозвішчаў чыста беларускіх патранімічнага паходжання, паўночна - ўсходнія паветы Беласточчыны прадстаўляюць багацейшую мазаіку прозвішчаў як адносна свайго паходжання, так і формы.

Тут не рэдка сустракаюцца і прозвішчы старога яцвяжскага паходжання. Найбольш такіх прозвішчаў сустракаем на Сакольшчыне.

Закранутая тэма вымагае шырокага навуковага апрацавання філолагамі і этнографамі.

М. П.

Збор трускалак у Войшках. Збірае сям'я Івана Баўтручука. Гэтыя трускалкі пойдуць на экспарт.
Фота — В. Баршчэўскі

З святліцы — вясковая крама

У Паўлах няма святліцы, няма дзе моладзі збірацца. 6 гадоў таму назад жыхары Паўлаў пастанавілі ліквідаваць гэты недахоп вёскі. З энтузіязмам узяліся за будову з пустакоў святліцы. Хутка пабудавалі сцены. Хутка можна было б пакрыць і выканчыць. Але бяда ў тым, што гэты працоўны энтузіязм перагарэў, як салома. Сцены 6 гадоў стаяць і псуюцца. Гэта нікога зусім не хвалюе, не цікавіць. Напэўна, з часам сцены гэтыя зусім папсаваліся б. Але цяпер на вясковым сходзе жыхары Паўлаў прынялі пастанову: «За выканчэнне будынку — аддаць у вечнае карыстанне для ГС у Бельску». Значыць, у планаваным памяшканні святліцы будзе вясковая крама — філіял ГС-а .

Штопраўда, памяшканне на краму таксама неабходнае. Бо ў цяперашняй краме вельмі цесна. Нафта, розныя шмары, мука, крупа, жалеза, — усё гэта ляжыць разам і па ўсім пакоі разгульваюць пацукі. І што дзіўна, прадаўшчыка зусім не хвалюе такое становішча крамы.

Каб нашыя жыхары не адносіліся абыякова да грамадскіх спраў, дык у нашай вёсцы можна было б грамадскім чынам закончыць будову святліцы і пабудаваць будынак на вясковую краму. Але нічога не зробіш. Добра, што хоць ужо не будуць прыносіць сораму вёсцы прыпсутыя сцены святліцы ў Паўлах.

УЛАДЗІМІР СЛІМКА
вёска Паўлы
Бельскі павет

Дзень мастацкай самадзейнасці

У Юшкавым Грудзе (Беластоцкі пав.) 14 чэрвеня выступалі з мастацкай самадзейнасцю вучні са школ у Рыбаках, Бахурах, Болтрыках і вучні мясцовай школы.

Найлепш выступалі самадзейнікі са школы з Юшкавага Груда, якіх рыхтавала да выступленняў кіраўнічка школы Уладзіслава Бароўская.

МІКОЛА МІРУЦЬ
вёска Юшкаў Груд
Беластоцкі павет

Бульбяныя клопаты

— Няхай ваша бульба будзе найлепшая, але сёння ж я не магу прыняць, а калі прыму, дык заплачу толькі па 17,70 зл. за мэтр. А калі хочаце атрымаць поўную заплату, дык прывозьце іншым разам, — сказаў магазінер ГС у Нараўцы грам. Мядзведзь.

Конь у мяне быў наняты, прывозіць другі раз бульбу задорага каштавала б. Зважыўшы, высыпаў я ў магазін на вялікую горбу бульбы і за цэнтнер атрымаў па 17,70 зл. Падобная гісторыя ў магазіне ГС была і з Рыгорам Гарустовічам, са Скупава.

На гэтую ж самую горбу высыпалі бульбу і гаспадары з Ляўкова Новага і Ляўкова Старога. Гэтым гаспадарам за 100 кг бульбы заплаціў ГС нармальную цану. Я пачаў дапамінацца ў ГС-е даплаты.

Але мне не даплачвалі, нягледзячы на тое, што я амаль кожнаму працаўніку дакучаў. Аб гэтым гаварыў я на агульным сходзе ў ГС-е. Пасля звярнуўся я да ПЗГС. Урэшце зляжыў скаргу ў гэтай справе да Павятовага Камітэта ПАРП і толькі тады, пасля інтэрвенцыі ПК, ГС мне даплаціў за бульбу. І тут сталася зусім незразумелая справа. ГС даплаціў, а ПЗГС у Гайнаўцы даў адказ для КП ПАРП, што я не маю рацыі і што пры здачы бульбы заплачана мне належная сума.

І як жа тут разбярэшся?

РЫГОР БОЛБАТ
Новае Леўкова
Гайнаўскі пав.

Грамадскі чын у гонар 15-годдзя народнай улады

Пятнаццацігоддзе народнай улады адзначае грамадскім чынам усё насельніцтва Гайнаўшчыны — рабочыя, інтэлігенцыя і сяляне. Так, напрыклад, сяляне вёскі Вялікія Тынявічы ўлажылі новы брук. Жыхары Лапухоўкі наладзілі дарогу, якая вядзе да Вялікіх Тынявіч. І ўжо не будуць на гэтай дарозе «тапіцца» фуры ў балоце ў вясну і восень, а вучні з Лапухоўкі не будуць апускаць урокаў з-за бездарожжа.

ЯЎГЕНЬ БЕРАЗАВЕЦ
вёска Лапухоўка
Гайнаўскі павет.

10 год прыкладнай працы

Аляксей Дмітрук ужо 10 гадоў працуе пісьманосцам на пошце ў Рыбалах. За гэты перыяд яму давялося прайсці пехатой ці праехаць веласіпедам, тысячы кіламетраў, дастаўляючы па адрасу шматлікія пасылкі. Аляксей Дмітрук заўсёды стараецца давезці на час тую ці іншую карэспандэнцыю. Ён звыкся са сваёй працай і палюбіў яе. Адданай працай Дмітрук заваяваў давер і пашану сялян. Асабліва любяць яго школьнікі. Яны з хваляваннем чакаюць, калі Дмітрук прывязе лісты ад «Зоркі» і новую «Ніву».

На здымку: Аляксей Дмітрук пры школе ў Войшках.

Тэкст і фота
В. Баршчэўскі

Сметанковая справа

У Коматаўцы (Беластоцкі павет) так, як і ў многія вёскі, рэгулярна раз у месяц прыязджала кінаперасоўка. Але пасля перастала прыязджаць. І за год часу была толькі некалькі разоў, ды высвятляла зусім непрыгожыя і незразумелыя для сялян фільмы. Чаму ж цяпер вельмі рэдка кінаперасоўка наведвае вёску Коматаўцы? Жыхары вёскі тлумачаць гэта так. Механікі кінаперасоўкі аднойчы хацелі смятаны за высвятленне фільма.

— Калі будзе смятана — пакажам прыгожы фільм, а калі не, — паедзем, — так прыкладна сказалі яны. І, вядома, паехалі, ды не прыязджаюць. І ўсё гэта з-за смятаны.

Я. С.
Коматаўцы
Беластоцкі павет

Новая школа

12 чэрвеня г. г. — знамянальная дата для вёскі Крушыняны ў Сакольскім павеце. У гэты дзень было ўрачыстае адкрыццё новай, прыгожай і вялікай школы. На ўрачыстасць сабралася многа людзей. Выступалі з прамовамі прадстаўнікі павятовых улад і жыхары Крушынян. Уся грамадскасць вёскі Крушыняны вельмі ўдзячна партыі і ўраду за такі прыгожы падарунак іх дзяцям. Школа прасторная, светлая. Мае вялікія школьныя залы і навейшае школьнае абсталяванне.

Аляксандр МАКАЛЬ
вёска Крушыняны
Сакольскі павет

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok M. C. Skłodowskiej 1, tel. 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicę wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N B P Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16

Nkł. 5150 Błtk. P-3

На пабудову Дома-помніка

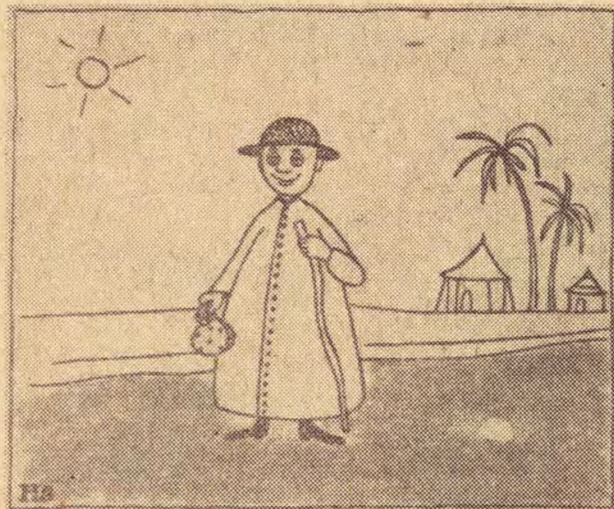
У апошні час на пабудову Дома — помніка К. Каліноўскага ў Беластоку дабраахвотныя складчыны прыслалі:

Пачатковая школа ў Гіжыцку	67,25 зл.
«Бэтэска» ў Беласто...	500,— зл.
Лукашык Мар'я	714.— зл.
Ярмаловіч	10.— зл.
Без прозвішча	40.— зл.

Усім ахвярадаўцам вялікае дзякуй. Просім нашых чытачоў, прысылаць далей, хто колькі зможа, дабраахвотныя складчыны на рахунак камітэта пабудовы Дома - помніка PKO № 12-8-315 у Беластоку з дапісам «дабраахвотная складчына».

Польшча экспартуе вялікую колькасць запалак у Афрыканскія краіны.

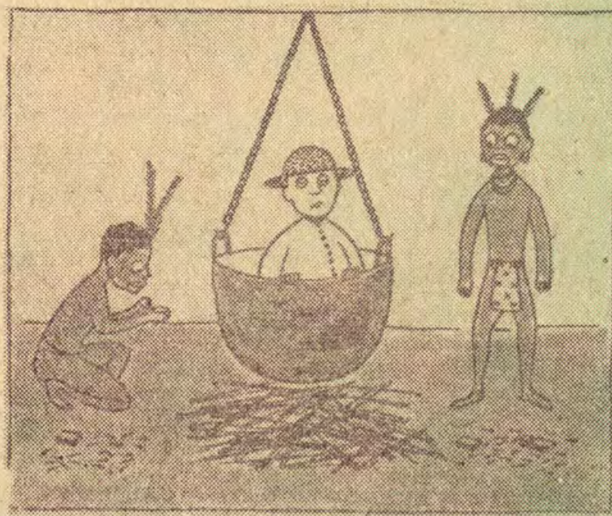

Жыхары ўстанаўліваюць назіральныя пасты каля пякарні і, калі пачынаюць фуру нагружаць, па сігналу паставых насельніцтва Крынак бяжыць да хлебнай крамы. Спазніўшымся застаецца толькі хлебны запах.

Грамадзянін Чарнецкі па"чен зразумець, што падзея з мышшу — справа ўнутраная.

Цудоўнае збаўленне місіянера.

«Шпількі»

У вагоне

Бацка з сынам едуць у вагоне. Хлопчык стаў выглядаць праз акно.

— Не выглядай, сынок, бо вецер шапку сарве, — папрасіў бацька.

Але хлопчык не паслухаўся ды і далей свае. Схапіў тады бацька шапку з сынавой галавы і схаваў за сябе.

— Вось, бачыш, вецер шапку сарваў!

Расплакаўся сын па харошай шапцы. Зрабілася шкада бацьку, дык ён і кажа:

— Не плач, сынок, я свісну — і шапка прыляціць!

Свіснуў — і хуценька налажыў шапку на галаву сына.

Узрадаваўся сын, схапіў шапку, выкінуў яе праз акно і крычыць:

— Тата, свісні яшчэ раз!

Прыслаў
Рыгор МАРЧУК
Белавежа

* * *

Наталля сустрэла на рынку заплаканую Аўгіню.

— Аўгінька, што здарылася? — пытае спачувальна.

— Уяві сабе, Наталька, майго сына ўзялі ў бальніцу... 17 год хлопцу...

— А што з ім?

— Доктар гаварыў, што будуць вырэзваць сляпую кішку.

— Спакойна, спакойна, суседка, — пакляпала Наталля Аўгіню па плячах, — асноўнае — захаваць халодную кроў. Не трэба хваляванца. Хлопец малады, напэўна, яму адрасце...

КРЫНСКІЯ ПЕКАРЫ

Добра ў Крынках. Сонейка грэе добрасумленна, зялёна навакол, за мястэчкам хвалюючца залацістыя ўзгоркі, у лагчынках прагульваюцца авечкі пад наглядам няпоўналетніх грамадзян.

І быў бы ў Крынках рай на зямлі, калі б не хлебныя цяжкасці.

Маласвядомыя жыхары не умеюць, якія цяжкасці пераадольваюць браты — пекары, пакуль выцягнуць хлеб з печкі.

І дроў нашчапаць трэба, і ў пякарню нацягаць. А печку не распаліць дух святы, самім пекарам даводзіцца гэтым займацца. Таксама і з цестам, хто за іх яго замесіць, пекары над цестам мучацца. Булкі вырабляць і ў печ усаджваць — каму ж, як не пекарам?!

У гэтых справах несвядомыя жыхары не разбіраюцца, ім гатовы хлеб падавай.

Да вытворчых цяжкасцей з хлебапячэннем даходзяць іншыя няўвязкі.

Няма ў пякарні гадзінні"ў — ходзікаў, і пекары не ведаюць, калі трэба пачынаць дровы калоць, а калі канчаць гарэлку піць.

Таму выпек хлеба цягнецца з рана да вечара, а ў хлебнай краме не ведаюць, калі хлеб прывязуць.

Жыхары ўстанаўліваюць назіральныя пасты каля пякарні і, калі пачынаюць фуру нагружаць, па сігналу паставых насельніцтва Крынак бяжыць да хлебнай крамы. Спазніўшымся застаецца толькі хлебны запах.

Крынскія пекары любяць пажартаваць, таму часта ў хлебе трапляюцца: шнуркі, цвікі, гузікі і іншыя каштоўныя прадметы ў гаспадарцы.

Зразумела, прадаўшчыца хлеба Тамара Лотыш не ведае, што дзе запечана; таму, хто патрабуе гузік, трапляецца шнурок і наадварот.

Нядаўна грамадзянін Ян Чарнецкі вялікі шум падняў з выпадку запечанай у хлебе мышы. На шчасце высветлілася, што гэта быў не хлеб, а пірог з начынкай.

Зразумела, чытачы могуць сказаць: «Непарадкі! Куды глядзіць грамадская Рада?».

Эх, людзі добрыя! Кожную справу разумець трэба. Рада глядзіць на міжнароднае становішча і не мае часу займацца дробязямі ў пякарні.

Грамадзянін Чарнецкі па"чен зразумець, што падзея з мышшу — справа ўнутраная.

Праўленне ГС таксама з часам прыйме свае меры, калі старшыні праўлення трапіцца ў хлебе мыш.

Учынкі крынскіх пекароў падаюць надзею, што такое здарыцца, і тады я змагу пажадаць старшыні прыемнага апетыту.

Дзядзька Лявонь

З юбілейнага вечара

мастацкага калектыву пры ГП БГКТ.

Старшыня ГП БГКТ: — Ну што ж, пані Зюлкоўская, пара змяніць рэпертуар...

ГУМАР З „БАРАДОЮ"

Паручнік сказаў салдату асядлаць каня. Салдат залажыў сядло наадварот, гэта значыць перадам у зад.

— Чаму ты так асядлаў? — здзівіўся паручнік.

— Выбачайце, я не ведаў, у які бок вы паедзеце.

* * *

Адзін чалавек хацеў павесіцца. Пайшоў у краму, купіў цвік і ўбіў яго ў сцяну. Калі стаў вешаца, цвік зламаўся і самабойцу прыйшлося з трэскам паляцець на зямлю.

— Цьфу ты, паскудства! Праз чортавых бракаробаў амаль не забіўся.

* * *

Здарылася гэта даўно — даўно, калі на вёсках былі самасуды. Асудзілі аднойчы каваля за забойства на смерць. Тады каваль і гаворыць:

— У нас у вёсцы два шаўцы, а я, каваль, адзін. Калі вы мяне заб'еце, не будзе каваля, а шаўца і аднаго хопіць.

Людзі паслухаліся і забілі шаўца.

Л. С.

ГЭТА ТАМУ, ШТО...

— Чаму гэта мне ўсё глупствы лезуць у галаву?

— Таму, што ты за вярсту ад здаровага розуму.

НЕШТА СТРАШНАЕ

— Пеця, — крычыць усхваляваная жонка, — я павінна расказаць табе нешта страшнае. Я была ў цыганкі і яна мне сказала, што ў гэтым годзе буду ўдавою.

— Ну, дык куды ж ты спяшаешся? — спытаў збянтэжаны Пеця.

— Мы павінны неадкладна ўзяць развод, — адказала жонка.

У ГРАМАДСКАЙ РАДЗЕ

Сакратар:

— Проста розуму не прылажу, што з вашай паперай рабіць?

Дзямід:

— А вы, сакратар, розуму не прыкладайце, лепш прылажыце пячатку.

ЗАГЛАДЗІЎ ЗЛО

— Чаму ты, Надзя, выпраўляеш такія слаўныя хаўтуры па мужу? Ён жа быў праклясцем твайго жыцця.

— Праўда, быў, але пад канец ён зрабіў такі ўчынак, што загладзіў усё свае зло.

— Не можа быць, — дзівіцца сястра, а які ж гэта быў учынак?

— Ён узяў ды памёр.

Прыслаў
Уладзімір ВЯЗОЎСКІ

РАСТЛУМАЧЫЎ

Адзін з сяброў Пікаса агледзеўшы яго самыя новыя працы, прызнаўся яму шчыра:

— Даруй, але я гэтага не разумею. Такія рэчы не існуюць!

На тое Пікаса:

— А ці кітайскую мову ты разумееш?

— Не.

— А ўсё ж-такі кітайская мова існуе!

НА ПРЫЗБЕ

Селі суседкі вечарам на прызбе і гутараць:

— Ведаеце, я чула, што Марыся ўжо ў пятым месяцы...

— Цікава з кім гэта?...

— Дзіва, што цікава! Як сунеце руку ў мурашнік, дык пазнаеце, каторая мурашка вас укусіла?...